

RELIGIONERNES DAG 2014

- Rapport fra Religionernes Dag

Af Morten Ammentorp, Brøndbyvester skole

Som lærer er det altid rart at komme ud af skolebygningen og få noget fagligt input. For os kristendomskundskabslærere (et langt ord) er Religionernes Dag sådant et input. Dagen er disponeret sådan, at en række eksperter holder foredrag om emner, der kredser omkring et forudbestemt tema, og så er det jo bare med at sidde og suge ind. Årets tema var 'Helligskrifter' og seancen blev holdt på Københavns Universitet på Amager. Jeg er selv gammel 'KUA'-er. Dengang bestod institutionen af det, man kaldte 'barakker', men som snarere lignende små betonklodser knyttet sammen i et indviklet labyrintisk system. Men i dag kunne vi indtræde i nogle nye, høje bygninger og videre ind i et meget smukt, lyst auditorium. Første foredragsholder, Morten Warmind, studieleder for Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier (TORS) kunne da heller ikke dy sig for at tilkendegive sin glæde over fornyelsen. Frokosten blev indtaget i kantinen, der også fremstod lys og åben og også madkvaliteten var øget betragteligt siden fordums dage. Her må man sandelig gerne holde fremtidige Religionernes Dag, når den holdes i hovedstaden (den plejer jo at gå på omgang i landsdelene).

Temaet var som nævnt 'Helligskrifter'. Foredragsholderens indlæg spændte vidt. Efter en frisk indledning ved formand for Religionslærerforeningen, John Rydahl, fortalte omtalte Morten Warmind om, hvad hellighed og en hellig tekst er, religionsfænomenologisk anskuet. Ordet 'hellig' betyder 'hel', men egentlig bruger vi i Danmark ordet 'hellig' i den måde som romerne opfattede det på - som 'sacer', dvs. som noget, der er taget ud, markeret, eller afskåret fra noget andet. En ting gøres hellig ved at tage den ud af en verdslig kontekst og gøre den mere eller mindre utilgængelig. Hellige tekster er således tekster, der skal tilgås på en anden måde

end andre tekster. En hellig tekst må f.eks. ikke kritiseres. Den skal også behandles med respekt, og når der læses op fra den, skal den oplæses på en særlig måde, der netop markerer dens hellighed.

Næste foredragsholder, professor Anne Katrine de Hemmer Gudme fra Det Teologiske Fakultet, kunne så fortælle om Det gamle Testamente (GT), der vel for de fleste er en meget velkendt hellig tekst. For os er hellige tekster lukkede og statiske værker. GT fik imidlertid sin statiske karakter ret sent, ifølge den forskningstradition som Gudme tilhører, på den anden side af år 0. Indtil da var traditionen snarere omvendt: jo mere populær en tekst var, jo mere pillede man ved den. GT er derfor som tekst betragtet et kludetæppe af tekster og genrer fra andre Middelhavs-traditioner op til kanoniseringen. Gudme gav på forbilledligt vis to eksempler: GT's lån af syndflodshistorien fra Gilgamesh og ligheden mellem Dommerbogen 20-21 og myten om Sabinerindernes Rov, som kendes fra Livius og Plutarch.

Koranen er Islams hellige tekst. Profeten Muhammed var analfabet og hans åbenbaringer således mundtlige overleveringer, der blev nedskrevet af hans tilhængere. Koranen blev først samlet og redigeret 20 år efter hans død. Sådan betragtet er Koranen et historisk dokument, men sådan opfatter muslimer den selvfølgelig ikke. Professor Thomas Jøhnk Hoffman, også fra Det Teologiske Fakultet, gav en fin introduktion til muslimernes opfattelse af Koranen som hellig tekst. Hvad gør den hellig? Netop at den er udskilt fra andre ting. Først og fremmest opfattes den som en udskrift af Guds egne ord til Muhammed i løbet af 22 år. Den er derfor hellig, fordi den er nær Gud – faktisk er den jordiske Koran kun et fysisk udtryk for en himmelsk Koran. Koranen er hellig, fordi den er overbragt af Guds hellige Ånd, nærmere identificeret i Sura 2:97 som englen Gabriel – og den er hellig, fordi den er Guds direkte tale, i første omgang til 'profeternes segl', nemlig Muhammed, men i videre forstand også tilhørerne, der dermed bliver den hellige menighed, Umma. Den jordiske Koran er også en hellig ting. Den skal have en hædersplads i hjemmet og må kun berøres efter rituel afvaskning. Ikke-muslimer er som sådanne urene og må ikke røre den.

Efter frokost kom lektor Jørn Borup fra Aarhus Universitet ind på buddhismens brug af hellige tekster. I modsætning til jødedom, kristendom og islam er buddhisme ikke så meget en tekstreligion, som en praksis-religion. Hellige tekster findes skam som f.eks. Theravada-skolens Tripitaka-samling. Men at spørge efter en bibel, forstået som en tekst givet af en Gud, giver (selvfølgelig) ingen mening i buddhismen og er egentlig at forstå som en eurocentrisk orientalisme. Faktisk er der i zen-buddhismen en tradition for at ødelægge sutraer (tekster om Buddha) eller tale om at slå Buddha ihjel for at pointere, at intet er helligt – fordi intet i buddhistisk forstand virkeligt eksisterer. I forlængelse af Borups indlæg var der en diskussion i auditoriet om, hvordan man kan undervise i buddhisme i skolen, fordi den fremstår så svært tilgængelig. Borup anbefalede, at man stadigvæk brugte primærtekster, fordi de dog trods alt udgør en vigtig del af buddhismen, men måtte indrømme, at der endnu mangler rigtig gode lærebøger i emnet.

Herefter kom lektor Annika Hvithamar fra TORS til og fortalte om de russiske ikoner og deres brug af bibelske fortællinger. I den russiske kirke er det traditionen, der bestemmer, hvad der er helligt, og hvad der ikke er – og, kunne man tilføje, hvad der er anset for mere vigtigt end andet. Det kan man se i ikonerne, som er standardiserede religiøse afbildninger, der fungerer

som agent mellem Gud og menneske. Bibelen anses naturligvis som hellig, men i ikonerne finder vi helliggjorte motiver, der ikke nævnes i bibelen, men i den ortodokse kirkehistorie eller i andre evangelier. F.eks. er der et ikon-motiv, der viser Jesu nedstigning til Helvede. Motivet findes i Nikodemusevangeliet, der som bekendt ikke er en del af Ny Testamente. Hades-figuren, som vi kender fra græsk religion, optræder i dette motiv, fordi den ortodokse religion opstod i en hellenistisk kultur og derfor blev figuren optaget i den ortodokse tradition.

Efter disse indlæg, der gav os et fagligt indblik i hellighed, hellige tekster og brugen deraf i forskellige religioner, kom lærer Mette Hansen fra Religionslærerforeningen og gav et levende indlæg om brugen af hellige tekster i undervisningen. Hansen plæderede for en didaktisk model, hun kaldte for henholdsvis 'op og ned', 'ind og ud' og 'frem og tilbage', i grunden en plæderen for perspektivering. Som det er fremgået flere gange i løbet af dagen, er hellige tekster, tekster, der er blevet helliggjorte. Derfor skal eleverne lære at spørge til, hvordan de hellige tekster er blevet til, hvem der har bestemt, de skal være hellige og hvorfor, hvordan de er blevet brugt igennem tiderne, af hvem osv? Eksempelvis kan eleverne læse om Jesu fødsel i Det Nye Testamente og i dialog med teksten se på, hvordan den er blevet brugt i kirken og i det omgivende samfund.

Dagen afsluttede med et religionssociologisk foredrag, der var spændende nok, men egentlig ikke berørte dagens hovedtema. Generalsekretær i Bibelselskabet og medlem af Center for Kirkeforskning Morten Thomsen Højsgaard samt stud.mag. Andreas Baumann gennemgik konklusionerne på en stor undersøgelse af danskernes opfattelse af kristendomskundskab i skolen. Det vil gå for vidt at komme nærmere ind på de enkelte resultater her. Hovedkonklusionen var, at de fleste danskere er tilfredse med faget, som det undervises i p.t. Man ønsker faget bevaret som primært en undervisning i kristendom og ikke religion som sådan og man ønsker også faget gjort obligatorisk. Endelig er der et ønske om en klar arbejdsopdeling, hvor hjemmet tager sig af opdragelsen, kirken af ritualerne og skolen af det faglige.

Dagen igennem var krydret med korte indlæg fra forskellige forlag, der også bød på smagsprøver af deres udgivelser i en foyer udenfor auditoriet.

Endnu engang et vellykket arrangement, som på fornem vis var med til at markere skolens og Bibelselskabets 200 års-jubilæum.

Religionernes dag 2014 var arrangeret af Religionslærerforeningen, Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier ved Københavns Universitet, Det Danske Bibelselskab og CFU-København.